



GERI DARBAI GAMTAI

IVADAS

Minint klimato kaitos savaitę, šalies ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai 2021 spalio 18-24 d. dienomis buvo pakviesti dalyvauti Respublikinėje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų edukacinėje veikloje „Geri darbai gamtai“. Veikla organizuota Vilniaus lopšeliui-darželiui „Justinukas“ įgyvendinant Vilniaus miesto savivaldybės finansuojamą visuomenės aplinkosauginio švietimo projektą „Mažasis gamtininkas ir laiko ratas“. Veiklos tikslas – skleidžiant ekologines idėjas, organizuoti edukacines veiklas siekiant, kad vaikai naudodami gamtą kaip ugdymosi priemonę įgytų žinių ir praktinių įgūdžių formuojančių teigiamą vaikų požiūrį į gamtą ir atsakomybę už jos išsaugojimą, antrinių atliekų pakartotiną panaudojimą, vartotojiškumą, prisidedant prie ekologinių problemų sprendimo, aplinkos gražinimo.

Aktyviai įsijungę įstaigų bendruomenės vykdydamos įvairias edukacines veiklas, parodas, konkursus, akcijas, žygius, kurių metu plėtė gamtamokslines žinias, ugdėsi aplinkosauginį sąmoningumą. Pedagogai su vaikais organizavo edukacines veiklas susijusias su aplinkos švarinimu: nukritusių rudeninių lapų tvarkymu, daržo, gėlyno paruošimu žiemai, augalinių atliekų kompostavimu. Sodino ir prižiūrėjo rudenį sodinamų gėlių svogūnėlius, nuėmė daržuose užaugintų daržovių derlių. Organizuotos kūrybinės dirbtuvės, kuriose vaikai, prisirinkę įvairių augalų dalių (lapų, uogų, rudeninių žiedų), piešė gamtiniais dažais ne tik ant popieriaus, bet ir ant medžiagų skiaučių.

Edukacinių veiklų metu vaikai aktyviai veikė lauke, išgyveno naujų įspūdžių, lavino kūrybiškumą, praplėtė veiklos patirtį gamtoje, pajuto jos dėsningumą, grožį, įvairovę. Ugdėsi norą pažinti gamtą, pagarbą ir atsakomybę už jos išsaugojimą ir saugaus elgesio gamtoje įgūdžius. Lavinosi praktinius aplinkos priežiūros, teigiamą požiūrį į antrinių atliekų pakartotiną panaudojimą, atsakingesnį požiūrį į aplinką, vartotojiškumą. Suvokė, jog buitinių atliekų rūšiavimas, antrinis jų panaudojimas padeda saugoti gamtos išteklius, palaikyti švarią ir sveiką aplinką. Įvairiapusėje vaikų veikloje, naudojant gamtą kaip ugdymosi priemonę, formavosi pažintinės ir protinės galios, kokybiškesnis ugdymasis gamta. Pratinosi tausoti gamtinius išteklius, formavosi teigiamas vaikų požiūrį į aplinkos saugojimą, tvarkymą, atskleidžiant gamtos svarbą ir reikšmę žmogaus gyvenimui.

TURINYS

RUDENS DARBAI DARŽELIO SODE IR DARŽE	4
GAMTA MŪSŲ RANKOSE	6
KURIU IR ŽAIDŽIU.....	7
MANO MYLIMA GAMTA.....	8
PARODA „MYLIU GAMTĄ“	11
RIEDA RATAI RATELIUKAI.....	12
GAMTĄ MYLIU, TODĖL JĄ SAUGAU IR GERBIU!	13
STALO ŽAIDIMAS „SKAIČIUOK IKI 10“	14
RUDENINĖ TALKA AIKŠTELĖJE	16
DARŽELIO ERDVIŲ TVARKYMAS	17
DĖDĖ DERLIUS	18
LAIKO MANDALA.....	19
RUDENINĖ TALKA „LAPŲ KIRMĖLIUKAS“	21
EDUKACINĖS IŠVYKOS „UGDYMAS BE SIENŲ“	23
AKCIJA „PASODINK RUDENĮ – DŽIAUKIS PAVASARĮ“.....	25
GAMTĄ SAUGOM IR TAUSOJAM	26
RUDENS DARBAI IR DŽIAUGSMAI.....	27
RUDENS DIRBTUVĖS	28
MEDŽIŲ IR VAIKŲ DRAUGYSTĖ.....	30
IŠVYKOS PĖSČIOMIS PO SAVO MIESTĄ	32
TALKOS.....	33
MENAI	34
DIENA BE AUTOMOBILIO	35
PĖSČIOMIS Į RUDENĖJANTĮ MIŠKĄ	36
NUO GRYBO IKI RAŠALO	38
ATSINAUJINANČIOS PIEVOS KŪRIMAS	40
RUDENĖLIO TAKUČIU BĖGU RINKTI AŠ SPALVŲ.....	43
DRAUGE MES ESAME JĖGA	46
ČEŽA ČEŽA POPIERĖLIS VARDAN MŪSŲ GAMTUŽĖLĖS	49
KOMPOSTAVIMO PRADŽIAMOKSLIS	52

RUDENS DARBAI DARŽELIO SODE IR DARŽE

Joniškio vaikų darželis „Vyturėlis“

Lineta Černauskienė, Audronė Šilkienė

TIKSLAS: susipažinti su darbais darže rudenį. Skatinti stebėti, tyrinėti ir apibendrinti. Ugdyti darbinius įgūdžius, saugiai elgtis su darbo įrankiais. Plėsti vaikų gamtosaugines žinias.

PRIMONĖS: laistytuvai, kibirėliai, kaubukai, grėbliukai, padidinimo stiklai.

EIGA: vaikai noriai visą vasarą prižiūrėjo darže augančias daržoves – jas laistė, ravėjo. Rugsėjo mėnesį nurovėme morkas, svogūnus, burokėlius. Lyginome jų dydį, formą, ragavome. Visas užaugintas daržoves nunešėme darželio virėjoms. Skani buvo mūsų užaugintų burokėlių sriuba. Daržovių lapus nunešėme į komposto dėžę. Vaikai sukasė daržo lysvę.

Gėlyne prie Vabalų namo, nurovę vasarines gėlės, supurenome žemę ir pamatėme daug sliekų. Atsinešę padidinimo stiklus, stebėjome sliekus, aiškinomės kuo jie naudingi.

Su padidinimo stiklu apžiūrėjome ir Vabalų namelį. Radome kelis ropinėjančius gyventojus. Prisiminėme jų pavadinimus.

Daugiausiai teigiamų emocijų suteikė lapų grėbimas. Iš sugrėbtų lapų vaikai padarė žinomas geometrines figūras. Pasidžiaugę lapų lietumi, juos sunešė į komposto dėžę. Diskutavome su vaikais apie lapų kompostavimo naudą. Pavasarį apžiūrėsime kaip pasikeitė lapai. Atsiradusiu kompostu kitais metais tręšime savo daržą.

REFLEKSIJA: veiklos metu vaikai patyrė teigiamų emocijų. Džiaugėsi užaugintomis daržovėmis. Sužinojo, kad žaliųjų atliekų kompostavimas užtikrina aplinkos švarą ir mažina atliekų kiekį sąvartynuose.



GAMTA MŪSŲ RANKOSE

Alytaus lopšelis-darželis „Boružėlė“

Aldutė Masiulionienė

TIKSLAS: mokytis rūšiuoti, panaudoti antrines žaliavas antrą, net trečią kartą; lavinti ugdytinių kūrybiškumą, pažinimo kompetenciją; tenkinti smalsumo, žingeidumo, žaidimo, saviraiškos poreikius; stiprinti vaikų pagarbą gamtai ir gyvybei.

PRIEMONĖS: gamtinė medžiaga, klijai, guašas.

EIGA: grupėje rinkome ritinėlius nuo tualetinio popieriaus, juos dažėme, puošėme, konstravome pilį; švarinome aplinką lauko aikštelėje, rinkome šiukšles ir gamtinę medžiagą; iš kaštonų, gilių, nukritusių medžių lapų dėliojo mozaikas; vaikai suprato, kad numestas ant žemės popierėlis tampa šiukšle, o pakeltas – gali tapti kūrinium, žaidimu.

REFLEKSIJA: mokiniai ugdėsi atsakingo vartojimo įgūdžius, išmoko praktiškiau ir kūrybiškiau pažvelgti į išmestą daiktą ir sugalvoti jam idėją: ką galima iš to daikto pagaminti. Ši veikla padėjo gilinti vaikų žinias į aplinkosaugą, formuoti ekologinę savimonę, mokė veikti, tyrinėti, pažinti gamtą, jos sąryšį su antrinėmis žaliavomis. Vaikai išmoko kūrybiškai pažvelgti į kiekvieną nebereikalingą daiktą, skirtą išmetimui ir pamatyti potencialias galimybes jį pakeisti, padaryti kitoki. Tokiu būdu lavėjo mokinukų vaizduotę, kritinis mąstymas. Atsakingo vartojimo įgūdžiai, kuriuos įgyjame vaikystėje, formuoja įpročius, kaip elgiamės su aplinka suaugę.



KURIU IR ŽAIDŽIU

Alytaus lopšelis-darželis „Boružėlė“

Laisva Lesevičienė

TIKSLAS: priemonės iš antrinių žaliavų, taip prisidedant prie aplinkos saugojimo.

PRIEMONĖS: pagaliukai nuo ledų, indeliai nuo jogurto, ritinėliai nuo tualetinio popieriaus, plastikinis indas nuo stalo vandens.

EIGA: pagaliukus nuo ledų vaikai nudažė, aš užrašiau skaičius. Vaikai nuspalvino ritinėlius įvairiomis spalvomis. Indelius nuo jogurto puošėme kartu. Aš priklijavau su karštais klėjais bumbulą, o vaikai visą kitą. Iš plastikiniame inde išpjoviau burną, vaikai nuspalvino veidą, o aš priklijavau.

REFLEKSIJA: veikla vaikams patiko, nors daug reikėjo pagalbos, bet bendras produktas suteikė džiugių emocijų. Ypatingai vaikams patiko „maitinti“ mergaitę. Kiekvieną dieną jie žaidė. Taip pat dėliojo pagaliukus, statė bokštus iš ritinėlių, didesnieji kūrė siužetinius žaidimus su besmegeniais.



MANO MYLIMA GAMTA

Kauno lopšelis-darželis „Giliukas“

Neringa Petravičienė, Eglė Sadauskienė

TIKSLAS: puoselėti pažinimo kompetenciją, palaikant ir skatint natūralų vaiko domėjimąsi jį supančiu pasauliu, padedant vaikui susivokti, jog jis – gamtos dalis, perprasti žmogaus, jo veiklos ir gamtos ryšį, ugdymo(si) veiklų metu pajusti pagarbą Gyvybei ir Žemei.

PRIEMONĖS:

Išvykai į parką reikalingos priemonės:

- saugiai išvykai reikalinga atributika (ryškiaspalvės liemenės, vėliavėlė, švilpukas, medžiaginė gyvatėlė);
- meninės raiškos priemonės (akvarelė, teptukai, drobės);
- kiaušinių dėklas;
- vaisės (sveikuoliški užkandžiai);
- „Lobis“ (atšvaitai).

Kūrybinės veiklos priemonės:

- pasibaigusio tualetinio popieriaus ritinėliai;
- nenaudojami seni mezginiai, siūlai.

EIGA: siekiant paminėti klimato kaitos savaitę buvo suorganizuota išvyka pėsčiomis į parką. Ryto rato metu vaikai kartu su grupės mokytoja varto/skaito knygą „Kas slepiasi po rudeniniais lapais“. Siekiant formuoti teigiamą vaikų požiūrį į gamtą ir atsakomybę už jos išsaugojimą, kartu su vaikais, yra kalbama apie priemones, gerus darbus kurių galime imtis norint prisidėti prie natūralios gamtos išsaugojimo. Vaikams pasiūloma eiti į netoliese esantį parką pasivaikščioti, stebėti rudenėjančią gamtą. Siekiant plėtoti pažinimo kompetenciją vaikams pasiūloma nupiešti jiems gražiausią parko vietą (naudojant akvarelę, baltą drobę), kitai vaikų grupei pasiūloma surasti kuo daugiau skirtingų medžio/krūmų lapų (visa tai rinkti į kiekvieno asmeninę dėžutę – panaudojant kiaušinių dėklus). Ugdytiniai kartu su mokytoja bando atspėti kokio tai medžio lapas, kokius vaisius augina būtent tas medis, kokią naudą gamta/augalai teikia žmogui ir gyvūnams. Išvyką vainikuoja lobiai ieškojimas, sveikuoliškas piknikas. Sugrįžus į grupę mokytoja pasiūlo vaikams aptarti šiandienos išvyką – pasidalinti įspūdžiais.

Siekiant formuoti vaikų pozityvų požiūrį į antrinių atliekų, medžiagų pakartotinį panaudojimą, buvo organizuojamos kūrybinės dirbtuvės, kuriose buvo panaudojami buitiniai likučiai, tualetinio popieriaus ritinėliai, nereikalingi (seni, suplyšę) mezginiai. Ugdymo(si) veiklos metu ugdytinių yra prašoma pasidalinti savo mintimis, kaip jiems atrodo iš ko yra gaminami pliušiniai

žaislai? Po pokalbio vaikai, kartu su mokytoja stebi trumpametražį filmą apie žaislų gamybą. Aptarus filmą vaikų klausama ką reikia daryti suplyšus/sulūžus žaislui, ar galima jį išmesti? ką daryti jeigu vaikas „išaugo“ žaisliuką? ir pan. Tokiu būdu siekiant vaikams įdiegti nuostatą, jog daiktus ir žaislus reikia saugoti, bandyti juos sutaisyti, pabodusius – atiduoti kitiems vaikams. Tai pat paaiškinti tausojančio vartojimo svarbą ir naudą mūsų planetai. Vaikams parodoma, kaip galime panaudoti nereikalingą drabužį. Ugdytiniais pasiūloma patiems išardyti mezginį, susukti siūlus į kamuoliukus, o iš siūlų sukurti žaisliuką „Kutosiuką“.

REFLEKSIJA: dalyvavimas šiame projekte paskatino suorganizuoti išvyką į parką, išvykos metu mokytojai ir vaikai įgavo gerosios patirties, kuria dalinasi ne tik vieni su kitais, bet ir su ugdytinių tėveliais. Išvyka ir kūrybinės dirbtuvėlės prisidėjo prie išsikeltos tikslo išpildymo, vaikams puikiai sekėsi bendrauti – bendradarbiauti, tyrinėti, samprotauti apie mus supančią gamtą, jos išsaugojimo svarbą. Vaikai žaidimo metu mokėsi išskirti akivaizdžius gyvūnų, augalų, bruožus, savybes, kalbėdami apie gamtos reiškinius bandė sieti skirtingus pastebėjimus. Ugdytiniai noriai įsitraukė į pedagogo pasiūlytą veiklą – eksperimentavo dailės medžiagomis ir priemonėmis, atrasdami spalvų ir formų įvairovę. Piešdami rudeninio peizažo paveikslą kūrė pagal išankstinį sumanymą, kuris procese kito, dėl vaiko noro atlikti darbą savotiškai/originaliai.

Svarbu paminėti, kad kiekvienos veiklos metu buvo siekiama puoselėti vaikų norą aktyviai dalyvauti veikloje, jausti pasitenkinimą ir pasitikėjimą savo jėgomis. Dalyvavimas šiame projekte prisidėjo prie vaikų pažintinių gebėjimų ugdymo(si). Remiantis projekto nuostatais suorganizuotos ugdymo(si) veiklos tai pat skatino ugdytinių fizinį aktyvumą, norą džiaugsmingai judėti, užsiimti judria veikla/žaidimais. Plėtojo vaikų kalbinius įgūdžius, iniciatyvumą, kūrybiškumą. Kuriant žaisliuką dalinantis savo patirtimi vaikai jautė kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos, kūrybos džiaugsmą, patyrė sėkmingos bendrystės jausmą. Išvyka ir kūrybinės dirbtuvėlės pateisino išsikeltus lūkesčius, nes ugdytiniai noriai dalyvavo veiklose, su nekantrumu laukė išvykos. Žaislo gamybos technika atitiko vaikų amžių, naudoti tualetinio ritinėliai ir išardyto mezginio siūlai puikiai tiko žaislo gamybai, siūlai buvo banguoti. Ugdytiniai džiaugėsi savo pasigamintu žaisliuku, nešėsi jį namo.



PARODA „MYLIU GAMTĄ“

Kauno lopšelis-darželis „Šarkelė“

Laima Jarusevičienė, Jūratė Stonienė

TIKSLAS: susipažinti su gamtosaugos, rūšiavimo pagrindais, įvairiomis antrinėmis žaliavomis, medžiagomis ir jų antrinio panaudojimo galimybėmis.

PRIEMONĖS: įvairios antrinės žaliavos, gamtinė medžiaga.

EIGA: veiklos metu vaikai iš pasiūlytų turimų įvairių gamtinių medžiagų, antrinių žaliavų gamina žaislus, įvairius daiktus, paveikslus. Juos lanksto, klijuoja, karpą, dekoruoja pagal sumanymą, ruošia parodai darželio stende.

REFLEKSIJA: vaikai noriai įsitraukė į pasiūlytą veiklą, noriai dirbo įvairius darbelius, paveikslus. Tėvai taip pat prisijungė, atnešė darbeliams tinkamų priemonių, rinko gamtinę medžiagą. Vaikai su tėvais namuose net atliko keletą darbelių ir atnešė parodai. Ši edukacinė veikla suteikė ugdytiniams daugiau žinių ir praktinių įgūdžių, kaip galima saugoti gamtą, kuo prisidėti ją švarinant ir puoselėjant, o paroda žavėjo ugdytinių kūrybinių darbų atlikimo technika, medžiagų parinkimo būdais ir formomis.



RIEDA RATAI RATELIUKAI

Kauno lopšelis-darželis „Šnektis“

Greta Šimatonė, Vaida Rupeikienė

TIKSLAS: skatinti naudoti transporto priemones, kurios neteršia gamtos.

PRIEMONĖS: paspirtukai, dviratukai, riedlentės, balansiniai dviratukai, lėlių vežimėliai.

EIGA: mūsų įstaigos „Kiškučių“, „Gandriukų“ ir „Pelėdžiukų“ grupių ugdytiniai dalyvavo akcijoje „Rieda ratai rateliukai“. Aptarėme saugaus keliavimo taisykles, sušokome apšilimo šokį, apšildėme savo transporto priemonių ratus ir leidomės į kelią. Ne tik su gera nuotaika važiavome aplink darželį, bet ir atlikome įvairias sportines užduotis.

REFLEKSIJA: džiaugiamės, kad pavyko suorganizuoti tokį renginuką ir jis buvo sėkmingas. Visi tėveliai noriai įsitraukė ir pasirūpino vaikučių ratuotomis priemonėmis. Renginio sėkmę vainikavo vaikų šypsenos ir klausimai „kada vėl kartosime?“.



GAMTĄ MYLIU, TODĖL JĄ SAUGAU IR GERBIU!

Kauno Valdorfo darželis „Šaltinėlis“

Milda Bružaitė-Saridayi, Aurika Razomaitienė

TIKSLAS: formuoti teigiamą vaikų požiūrį į gamtą ir atsakomybę už jos saugojimą,

PRIEMONĖS: grėbliukai, šiukšlių maišai, karučiai, vienkartinės pirštinės ir pan.

EIGA: pagal savaitės ritmą kiekvieną pirmadienį su vaikais žygiuojame į Panemunės Šilą. Pasivaikščiojimo metu vaikams pasakojame, kad daug sveikiau ir naudingiau eiti pėstute, ar važiuoti dviračiu, negu važiuoti automobiliu. Taip pat miške vaikščiojant ir radus šiukšles jų nepalikti, o pakelti, skatinti vaikus nebūti abejingais. Darželio kieme su vaikais tvarkėme grupės aikštelę, griebėme lapus, dėjome juos į maišus, prižiūrime darželius, sodiname gėlių svogūnėlius pavasariui, purename žemę ir grąžiname savo lauko aikštelę.

REFLEKSIJA: vaikai matydami tinkamą pavyzdį, noriai imasi buities darbų ir dirba kartu: griebė lapus, krovė juos į maišus, džiaugėsi švaria savo grupės aikštele. Pasivaikščiojimo metu dalijosi įspūdžiais, kiek jie daug sportuoja ir aktyviai leidžia laiką. Miške ne tik juo grožėjosi, bet ir šauniai surinko esančias šiukšles.



STALO ŽAIDIMAS „SKAIČIUOK IKI 10“

Mažeikių lopšelis-darželis „Pasaka“

Asta Žukauskienė, Irena Ruibienė

TIKSLAS: suteikti vaikams žinių ir praktinių įgūdžių apie prasmingą antrinių žaliavų panaudojimą ugdymo procese.

PRIEMONĖS: spalvotas popierius, pieštukai, flomasteriai, žirkklės, klijai, panaudoti jogurto indeliai.

EIGA: paminėdami Klimato kaitos savaitę su vaikais nusprendėme pasigaminti žaidimą skaičiavimui, kurio gamybai panaudojome suvalgyto jogurto indelius. Ant A3 popieriaus lapo panaudodami jogurto indelius apibrėžėme 10 apskritimų, ir kiekviename nupiešėme nuo 1 iki 10 skrituliukų, kuriuos nuspalvinome. Ant kiekvieno indelio dugno užrašėme skaitmenis nuo 1 iki 10. Vaikai iš spalvoto popieriaus lapo prikarpė skrituliukų, kuriais apklijavo jogurto indelius, žiūrėdami į užrašytą skaitmenį.

Žaisdami vaikai skaičiuoja kiek skrituliukų nupiešta apskritime ir ant jo padeda indelį su užrašytu skaitmeniu. Jeigu indelius apversime, tada nematydami ant indelio dugno užrašyto skaitmens, turėsime suskaičiuoti ant jo priklijuotus skrituliukus ir tik tada galėsime padėti į tiek pat skrituliukų turintį apskritimą.

REFLEKSIJA: kūrybinės veiklos metu vaikai suprato, kad atliekos nebūtinai turi keliauti į šiukšliadėžę – joms galima rasti naują paskirtį. Vaikai pasigamino žaidimą, kuris bus naudojamas ugdymo procese.

Dirbti buvo labai smagu, įdomu ir kūrybinga. Ateityje planuojame nenuleisti rankų ir toliau ugdyti vaikų sąmoningumą tvaraus išteklių naudojimo ir atliekų tvarkymo klausimais.



RUDEININĖ TALKA AIKŠTELĖJE

Radviliškio lopšelis-darželis „Žvaigždutė“

Audronė Norkienė, Gražina Legeckienė

TIKSLAS: pajusti darbo drauge džiaugsmą.

PRIEMONĖS: grėbliukai, semtuvėliai.

EIGA: atėję į aikštelę pamatėme, kad po šalnos mūsų aikštelėje augančios slyvos lapeliai pradėjo kristi, nutarėme juos sugrėbti, sutvarkyti aikštelę. Darbui naudojome vaikams skirtus darbo įrankius. Mokėmės, kaip teisingai paimti darbo įrankius, lapus grėbti į vieną pusę.

REFLEKSIJA: aikštelę tvarkėme keletą dienų, kol lapų neliko. Vaikams dirbti kartu labai patiko. Išmokome sugrėbti lapus į krūvą, juos susemti ir supilti į maišus. Smagu žaisti sutvarkytoje aikštelėje. Vaikai suprato, kad kiemsargės darbas yra nelengvas ir jį reikia gerbti. Ugdytiniai turėjo galimybę išbandyti daug naujų patirčių.



DARŽELIO ERDVIŲ TVARKYMAS

Radviliškio lopšelis-darželis „Žvaigždutė“

Mildutė Juozaitienė, Audronė Norkienė

TIKSLAS: suprasti bendro darbo prasmę.

PRIEMONĖS: grėbliukai, semtuvėliai, karučiai.

EIGA: darželio teritorijoje auga labai daug medžių. Rudenį jų lapai apkloja takelius, vejas, todėl nutarėme padėti sutvarkyti darželio erdves. Darbui ugdytiniai naudojo grėbliukus, semtuvėlius, karučius. Dirbome kelias savaites, kol visi lapai buvo supilti į kiemsargės didmaišius.

REFLEKSIJA: darželio erdves tvarkėme keletą savačių, kol sugrėbėme visus lapus. Vaikai dirbo labai entuziastingai. Darbu dalinomės, nes visi norėjo pabandyti grėbti, semti ir išvežti. Vyko puikus patirtinis ugdymas, kada galima išbandyti, pasidalinti darbo įrankiais ir pozicijomis, puiki pagalba įstaigos kiemo tvarkytojai. Labai smagu padirbėti gryname ore ir apkabinti mūsų mylimus medžius.



DĖDĖ DERLIUS

Šalčininkų r. Eišiškių lopšelis-darželis „Žiburėlis“

Rima Brozovskaja

TIKSLAS: plėtoti vaikų bendravimo ir bendradarbiavimo patirtį; skatinti norą padėti vieni kitiems; būti draugiškais; pažinti daržoves; paruošti daržą žiemai.

PRIEMONĖS: kastuvai, grėblis, kibirai, karutis, stiklainis, peilis.

EIGA: pirmiausia su vaikais buvo aptarta ko gi reikia, norint surinkti derlių ir paruošti daržą žiemai. Ugdytiniai aiškinosi, kodėl ruduo derliaus nuėmimo metas? Visos savaitės bėgyje grupės ugdytiniai vaikščiojo į lopšelio-darželio kiemo daržą. Rinko rudens gerybės, bei ruošė daržą žiemai. Šioje edukacinėje veikloje vaikai domėjosi darže pasodintomis daržovėmis, jų savybėmis, laisvai reiškė savo mintis kilo daug įvairių klausimų, jie ypač domėjosi kopūstų bei aviečių augimu, skonių maistingomis savybėmis, todėl dalyvavo pokalbiuose, klausėsi ir priėmė jiems teikiamą informaciją, bendravo tarpusavyje. Pratinosi saugoti ir gerbti aplinką, kartu ieškojo tinkamų iškilusių problemų sprendimų, noriai siekė užsibrėžto ir suplanuoto tikslo. Noriai ieškojo informacijos, būtinai atsakyti į jiems iškilusius klausimus, rodė susidomėjimą, iniciatyvumą sprendžiant pažinimo problemas. Vaikams kilo idėja išmatuoti, kokio dydžio yra Briuselio kopūstas, net lygino su savo ūgiu. Nuskintas gėrybes vaikai nešė į ugdymo virtuvę. Vaikams didelį džiaugsmą suteikė jų užauginto derliaus skynimas ir ragavimas. Atskubėjęs rudenėlis dovanoja daug nuostabių spalvotų akimirkų ir rudens gėrybių – tik spėk viskuo grožėtis ir rinkti, kas po kojomis šnara, čeža, krenta, kutena...

REFLEKSIJA: darželio teritorijoje yra gražiausia ir seniausia vieta daržas. Jame augančių daržovių rūšys skirtingos, todėl vaikai galėjo lyginti ir tyrinėti skirtingas daržoves, jų žiedus ir vedamus vaisius. Veiklai šioje erdvėje buvo parengta knygelė apie daržoves, kurioje vaikai galėjo patys arba su pedagogės pagalba ne tik sužinoti apie darželio teritorijoje augančias daržovių veisles, bet ir atlikti įvairias užduoteles, kurios buvo parinktos skirtingoms ugdymo(si) sritims.



LAIKO MANDALA

Senųjų Trakų lopšelis-darželis

Jolanta Kunskienė, Svetlana Šatevičienė

TIKSLAS: skatinti tvarų vartojimą ir kūrybiškumą, pasitelkiant natūralias gamtines priemones.

PRIEMONĖS: įvairios gamtinės priemonės: samanos, kankorėžiai, lapai, riešuto kevalai, medžių šakelės, akmenys, kaštonai, gėlės, skaičiai iš popieriaus bei lavinamojo kilimėlio, medžio žievė.

EIGA: 1 etapas. Siekiant bendradarbiavimo su tėvais ir įtraukimo į ugdymo(si) procesą tėvų buvo prašoma kartu su vaikais pririnkti gamtinių priemonių. Skiriant tėvams šią užduotį buvo siekiama juos įtraukti į ugdymo(si) procesą bei skatinti praleisti laiką su vaikais lauke.

2 etapas. Dalį priemonių rinko vaikai su auklėtoja ir pavaduotoja ugdymui: ėjome netoli darželio teritorijos ieškoti kaštonų bei lapų.

3 etapas. Vaikai nešė į darželį su tėvais rinktas rudens gėrybes.

4 etapas. Pavaduotoja ugdymui Svetlana Šatevičienė bei auklėtoja Jolanta Kunskienė paruošė pagrindą bei sudėliojo būsimos mandalos formą, kurią vaikai turės užpildyti pagal pavyzdį.

5 etapas. Lauke prie mandalos kontūrų vaikai vardino, kokias mato rudens gėrybes. Vaikai buvo supažindinti su užduotimi sudėlioti laiko mandalą:

- Kiekvienas gavo tam tikras rudens gėrybes (pvz. samanos, kaštonais ir t.t.), kurias turėjo sudėlioti į atitinkamas pažymėtas mandalos vietas.

- Dėliodami vaikai turėjo būti budrūs, nes išgirdus plojimą turėjo grįžti ir pajudėti per vieną laukelį į priekį tą kryptimi, kuria eina laikrodis. Taip besikeičiant vaikai Laiko mandalą dėliojo visomis surinktomis priemonėmis ir vėliau galėjo įvardinti, kokias dėlioti labiausiai patiko.

- Baigę dėlioti gamtos gėrybes vaikai sugrįžo prie sutartos vietos, prie kurios jų laukė auklėtoja su skaičiais nuo 1 iki 12. Auklėtoja kėlė skaičių trafaretus, o vaikai turėjo įvardinti, koks skaičius yra rodomas. Išvardinus visus skaičius – jie buvo sudėlioti aplink mandalą, taip, kaip atrodo laikrodžio ciferblatas.

- Galiausiai vaikų laukė smagus žaidimas, sustoję aplink Laiko mandalą vaikai šoko ir dainavo dainelę „Tiku, tiku laikrodukas“. Padainavę vaikai žaidė žaidimą „Laikas bėga, skuba“ (vaikai išsirikiavo prie 12 mandalos išdėliotų žymų ir suskambus varpeliui turėjo pajudėti per vieną langelį – taip imituoju, laikrodžio ėjimą).

6 etapas. Viso proceso eiga (nuotraukomis ir video) buvo pasidalinta su tėvais, o pasiėmę vaikus galėjo kartu nueiti prie Laiko mandalos, vaikai entuziastingai tėvams pasakojo apie šios dienos nuveiktus darbus.

Tapo aišku, kad pagaminta priemonė, kuri pavasarį peraus į basų kojų taką vaikams suteikė daug džiaugsmo ir atradimo. Po šios veiklos vaikais bandė sugalvoti įvairių panaudojimų būdų iš gamtinių medžiagų, kurie kartais atstodavo pirkinius žaislus.

REFLEKSIJA: dirbant darželio bendruomenėje visada labai džiugina tėvų įsitraukimas į ugdymo(si) procesą bei jo organizavimą. Smagu, kad šiemet tėvai labai įsitraukė ir aktyviai prisidėjo rinkdami gamtos gėrybes, o patys vaikai ne vieną dieną pasakojo, kaip jie su tėvais rinko. Laiko mandala ne tik papuošė darželio teritoriją, aktyviai įtraukė tėvų bendruomenę į priemonių rinkimą, pradžiugino vaikus bei pagilino žinias apie laikrodžio ir laiko veikimo principą, taip pat buvo puikiu pavyzdžiu pavasarį praplatinti esančią Laiko mandalą ir sukurti Basų kojų taką visoms darželio grupėms laikrodžio formos, taip skatinant sveikatingumą, plokščiapėdystės prevenciją bei ugdymo(si) tikslais. Veikla dar kartą įrodė, kad gamtinės priemonės yra puikioji mokomoji įvairiapusė medžiaga, ne tik skatinanti kūrybiškumą, bet ir kiekvieną kartą skatinanti sugalvoti vis kitas veiklas, kitaip tariant puiki natūrali, daugiafunkcinė ir daugkartinė priemonė.



RUDEINĖ TALKA „LAPŲ KIRMĖLIUKAS“

Utenos vaikų lopšelis-darželis „Šaltinėlis“

Danutė Andrijauskienė

TIKSLAS: formuoti teigiamą vaikų požiūrį į gamtą ir atsakomybę už jos išsaugojimą, švarinimą, tvarkymą ir gražinimą.

PRIMONĖS: tinkliniai maišai, grėbliai, vienkartinės pirštinės.

EIGA: I veikla. Atpažinkime medžius.

Vaikščiodami su vaikais atpažinome visus medžius, augančius darželio teritorijoje (beržas, liepa, ąžuolas, klevas, eglė). Po to aptarėme medžių lapus, lygindami juos pagal formą. Diskutavome kodėl rudenį medžiai numeta lapus?

II veikla. Palenktyniaukime...

Stebėjomės su vaikais kiek daug nukritusių lapų ir ką reikėtų su jais daryti. Diskutavome kas bus, jei lapus paliksime žiemai? Kad būtų švariau ir gražiau darželio teritorijoje, nutarėme sugrėbti lapus. Susiskirstę grupėmis po du ėmėmės darbo. Kiekviena grupė stengėsi greičiau prikišti maišą lapų.

III veikla. Kūrybinė – konstrukcinė veikla iš lapų maišų.

Pasigyrę pilnais maišais lapų, diskutavome ką galėtume sukonstruoti iš maišų. Sumanymų buvo įvairių. Vaikams labai patiko idėja sukonstruoti kirmėliuką.

REFLEKSIJA: tikslus ir uždavinius pavyko įgyvendinti, nes vaikai buvo labai aktyvūs, motyvuoti ir savarankiški. Gebėjo pasidžiaugti savo kūrybiniu darbu. Pavargę nuo aktyvios fizinės veiklos, noriai pasėdėjo ant Kirmėliuko. Taip mes žaisdami prisidėjome prie aplinkos švarinimo ir tvarkymo.



EDUKACINĖS IŠVYKOS „UGDYMAS BE SIENŲ“

Vilniaus lopšelis-darželis „Coliukė“

*Jelena Bulachova, Jevgenija Ležniovė, Agata Vysockienė,
Vladislava Urbanovič, Jelena Mažuta, Oksana Jsainkevičienė*

TIKSLAS: ugdyti meilę gamtai, skatinant jos pažinimą, puoselėjimą bei atsakomybę prieš visą kūrinį.

PRIEMONĖS: gamtos grožis, gamtos ištekliai, ugdymo priemonės (spalvotas popierius, segtukai, pavaizduotų lapų kortelės).

EIGA: ugdytiniai dalyvavo edukacinėse išvykose: Botanikos sode, Pučkorių atodangos apylinkėse, Kučkuriškių piliakalnio teritorijoje. Išvykos buvo suplanuotos tikslingai, o jų metu vaikai mokėsi pažinti gamtą, stebėti ją, puoselėti jos grožį, ugdyti gamtos saugojimo kompetencijas. Išvykų metu buvo integruoti kiti ugdomieji dalykai: muzika, pasaulio pažinimas, spalvų ir formų mokymasis, erdvės suvokimas, komandinio darbo įgūdžiai.

REFLEKSIJA: gamtos lobynai yra neišsemiami, o sąlygos, kurios natūraliai susiformuoja išvykų metu yra puiki galimybė ugdyti vaikų įvairias kompetencijas. Botanikos sode vaikai susipažino su gamtos reljefu: kalnais, nuokalnėmis, vandens telkiniais, dirvožemio spalvomis. Kartu su mokytojais vaikai analizavo kokie gyvūnai gyvena kūdroje, krūmuose, žemėje, stebėjo kurmio iškastus kupstus, šliaužiojančias sraiges. Botanikos sode vyko edukacinė pamokėlė apie augmenijos įvairovę, jų naudą, vaikai stebėjo gėles, medžius ir mokėsi jų pavadinimų. Išvykos metu vaikai tenkino prigimtinių poreikį judėti, bėgiojo ir žaidė judrius žaidimus, dalyvavo labirinto perėjimo rungtyje.

Kitos išvykos metu, Pučkorių atodangoje, vaikai ugdė ištvermę, lipo natūraliais gamtos slenksčiais, mokėsi nugalėti kliūtis ir surasti pagal nuorodas galutinį išvykos tikslą – upę. Čia buvo suorganizuota edukacinė pamokėlė „Rask tokią spalvą gamtoje“ ir „Kieno čia lapas?“, kurių metu vaikai turėjo rasti atitinkamos spalvos gamtos išteklius bei mokėsi atpažinti klevo, ąžuolo ir kitų medžių lapus.

Išvykos metu į Kučkuriškių piliakalnį vaikai sužinojo daug istorijų apie šio didingo kalno praeitį. Šios išvykos metu ugdytiniai sužinojo, kad mūsų krašto istorija siekia net daug tūstančių metų. Vaikai žaidė naratyvinį žaidimą apie karalių, kuris gyveno Kučkuriškių piliakalnio teritorijoje.



AKCIJA „PASODINK RUDENĮ – DŽIAUKIS PAVASARĮ“

Vilniaus lopšelis-darželis „Coliukė“

Jelena Bulachova, Jevgenija Ležniovė, Agata Vysockienė,

Vladislava Urbanovič, Jelena Mažuta, Oksana Jsainkevičienė

TIKSLAS: skatinti vaikus susipažinti su augalų sodinimo, priežiūros ypatumais bei skatinti džiaugtis gamtos dovanomis.

PRIEMONĖS: gamtos grožis, gamtos ištekliai, tulpių svogūnėliai, česnakai.

EIGA: ugdytiniai dalyvavo darželio daržo paruošimo žiemai darbuose, padėjo nuimti seną derlių, nuravėti žoles, supurenti žemę bei paruošti lysves česnako sodinimui. Kitoje įstaigos lauko erdvės zonoje vyko tulpių sodinimas.

REFLEKSIJA: vaikai džiaugėsi galėdami kartu su suaugusiais dirbti daržo genėjimo darbus ir sodinti česnakus bei tulpes. Prieš darbus mokytojos papasakojo ugdytiniams kokius darbus reikia nudirbti, kad česnakai ir tulpės galėtų pavasarį sudygti. Šios akcijos metu vaikai ugdė pažintines kompetencijas, mokėsi tausoti gamtą.



GAMTĄ SAUGOM IR TAUSOJAM

Vilniaus lopšelis-darželis „Justinukas“

Gitana Ribokienė, Rasa Urbonienė

TIKSLAS: skatinti atsakomybės ir pareigos jausmą rūpinantis švaria aplinka, gamta

PRIEMONĖS: grėbliukai, kibirėliai, maži žaisliukai, politileninis maišas, popierius, klėjai, juostelė.

EIGA: pokalbis su vaikais apie mūsų žemę, kaip mes galime prisidėti, kad ji būtų gražesnė ir švaresnė. Pasižadėjome nemėtyti šiukšlių, globoti augalus, taupyti vandenį, nešiukšlinti kieme, rūšiuoti šiukšles. Domimės, ką vaikai žino apie buitinių atliekų rūšiavimą, ar namuose rūšiuoja, į kokių spalvų kontenerius meta stiklą, plastiką, popierių. Susipažinome su grupėje esančiais konteneriais, kuris kokioms šiukšlėms mesti.

Aiškinamės, kuo vaikai gali prisidėti prie artimiausios aplinkos saugojimo ir švarinimo darželyje. Išėję į kiemą vaikai panoro padėti kiemsargiui grėbti lapus ir šis užsiėmimas tapo linksmu ir smagiu. Juk su lapais galima ir pažaisti. Rudenį, kai medžiai numeta lapus, po medžiais susidaro lapų patalai ir juose vaikai ieškojo paslėptų žaisliukų. Užduotis vaikams: surasti visą „lobį“.

Vaikai darė lapų fejerverkus: mėtė juos į viršų, stengdamasis išmesti juos kuo aukščiau. Pasigaminome iš lapų kiškį, kuris puošia grupės lauko aikštelę ir džiugina visus.

REFLEKSIJA:

vaikai pasižadėjo nemėtyti šiukšlių, nes visi norime gyventi švarioje ir sveikoje aplinkoje. Daug gerų emocijų patyrė žaisdami su lapais, džiaugėsi bendra veikla ir pagamintu žaisliuku.



RUDENS DARBAI IR DŽIAUGSMAI

Vilniaus lopšelis-darželis „Justinukas“

Laima Saulienė, Rasa Urbonienė

TIKSLAS: skleisti ekologines idėjas, organizuoti veiklą, kad vaikai tyrinėdami gamtą, joje dirbdami įgytų praktinių žinių, įgūdžių ir pajustų meilę gamtai.

PRIEMONĖS: grėbliai, šiukšlių maišai, medžių lapai

EIGA: labai svarbu vaikams išmokti būti gamtoje, pažinti ją, mokytis atsakingai elgtis su gamta ir gamtoje, pajusti, kad būtent gamtoje galima atrasti labai įdomios ir prasmingos veiklos, sužinoti, patirti, pajusti begalę vertingų dalykų.

Vaikai atėję į aikštelę pamato daugybę prikritusių lapų. Aptaria kokių medžių tai lapai, prisirinka ir sukomponuoja dideles lapų puokštes. Daro lapų fejerverkus. Apžiūri ir apsitaria, kad netvarką aikštelėje palikti nevalia ir kiba į darbą: pasiima grėblius ir pirmiausiai lapus sugrėbia į dideles krūvas, po to krauna į šiukšlių maišus. Švarioje, sutvarkytoje aikštelėje žaisti smagiau.

REFLEKSIJA: vaikai mokėsi rūpintis ir saugoti gyvąją gamtą. Ugdėsi jų nuostata būti atsakingiems už mūsų aplinkos švarą ir tvarką. Suvokė, koks svarbus yra žmogaus poveikis gamtai, aplinkai. Praturtino savo patirtį naujais įspūdžiais, išgyvenimais. Tai vaikams suteikė daug džiaugsmo.



RUDENS DIRBTUVĖS

Vilniaus lopšelis-darželis „Pagrandukas“

Daiva Gaidelienė, Jolita Andrijauskienė

TIKSLAS: ugdyti vaikų savimonę ir atsakomybę rūpintis supančia aplinka, gamta.

PRIEMONĖS: grėbliukai, kastuvėliai, šiukšlių maišai, gamtinė medžiaga.

EIGA: vaikai grupėje pasižiūrėjo video filmuką, klausėsi pasakojimų, žiūrėjo iliustracijas apie klimato kaitą, gamtos taršą ir kaip mes kiekvienas galime prisidėti prie gamtos išsaugojimo. Kartu visi nusprendė, kad lauke gali sutvarkyti aplinka ir paruošti daržo lysvę (savo grupės) žiemai. Lauke vaikai ėmėsi darbų: išrovė jau peraugusius ir nudžiūvusius augalus, sukasė (su suaugusių pagalba) lysvę, išpurenė žemę. Visus nereikalingus augalus ir piktžoles sukrovė į tam tikras dėžes – kompostą. Kita grupelė tvarkė savo aikštelės teritoriją: grėbė lapus, nešė juos į krūveles ir kiemsargio pagalba buvo išnešti. Taip pat rinko šiukšles, jas rūšiavo (vaikai jau turi tvirtus įgūdžius šiukšlių rūšiavime) ir išmetė į tinkamą konteinerį. Prie grupės pavėsinės yra spalvoti konteineriai.

Po visų darbų vaikai ragavo arbatą, kuri buvo išvirta iš pačių užaugintų mėtų.

Papuošti darželio teritorijai vaikai ant žolės iš gamtinės medžiagos (kaštonų, svarainių, medžio lapų, gėlių žiedų) dėliojo puodelio paveikslą. Žaidė kūrybinius žaidimus („Klasė“, „Lapų labirintas“, „Sudoki“, „Sugrupuok lapus“ t.t.) su gamtine medžiaga.

REFLEKSIJA: vaikai su dideliu noru dirbo rudenio darbus, tarpusavyje bendradarbiavo, dalinosi darbo įrankiais, pagelbėjo vieni kitiems. Pajautė atsakomybę artimai aplinkai, gamtai. Visą savo patirtį perteikė kūrybiniuose darbuose, pokalbiuose, diskusijose. Darbas lauke suteikė vaikams daug džiugių emocijų, žinių ir patirties.



MEDŽIŲ IR VAIKŲ DRAUGYSTĖ

Vilniaus lopšelis-darželis „Pagrandukas“

Rasa Okulevičienė

TIKSLAS: plėsti vaikų pažintines, ekologines žinias apie medžius, jų teikiamą naudą ir gerais darbais prisidėti prie gamtos saugojimo mažinant klimato kaitą.

PRIEMONĖS: medžių sėklos, surinkti lapai, šakelės, įvairūs mediniai dirbiniai, beržo vanta, spygliuočių eterinis aliejus, popierius, beržų ir klevų sula, kartoniniai lakštai meniniams darbams, grėbliai, plastikinis maišas rinkti lapams, kompostavimo maišai, komposto dėžės.

EIGA: lauko edukacinėje erdvėje, vaikai klausosi rudens fėjos ir pelėdos pasakojimo apie medžius, jų naudą žmogui, gamtai. Įvardinami spygliuočiai ir lapuočiai medžiai augantys darželio teritorijoje. Pasivaikščiodami vaikai apžiūri medžius ir susipažįsta su jais iš arti. Sužino, apžiūri, kokios yra žmogui, paukšteliams, žvėreliams, gyvūnams ir gamtai medžių teikiamos dovanos (medžių lapai, sėklos, kankorėžiai, šermukšnio uogos, šakelės, beržinė vanta, spygliuočių eterinis aliejus ir kt.) Apžiūri medinius dirbinius, muzikinius instrumentus. Naudojant padidinimo stiklus tyrinėjami klevo lapai, surandami žmogaus rankų delno ir medžio lapo panašumai. Vaikai atpažįsta ant kartono lakštų pieštus medžius (beržą ir klevą), išrūšiuoja pintinėje skirtingų medžių lapus, juos suklįjuoja ant medžių trafaretų. Vaikai vaišinami šių medžių sula, pasakojama apie sulos naudą žmogui. Su vaikais aptariama, kaip saugoti medžius ir gamtą. Kitą dieną organizuojama aktyvi veikla, kurios metu vaikai tvarko aplinką, grėbia lapus, iš sugrėbtų lapų ir plastikinio maišo sukuria draugą „Pelėdziuką“. Džiugiai nusiteikę bėgioja lapų labirintu, žaidžia lapų krūvoje. Sugrėbtus lapus ruošia kompostuoti. Sužino, kur galima panaudoti nukritusius medžių lapus. Aptaria, kad medžių lapų kompostas bus naudojamas mini daržovių auginimo daržiukui, gėlynų dirvožemio gerinimui.

REFLEKSIJA: vaikai aktyviai dalyvavo savaitės veikloje. Sužinojo apie medžių teikiamą naudą. Kartu aptarė, kaip prisidės prie aplinkos išsaugojimo mažinant klimato kaitą žemėje. Pažadėjo, būti medžių draugais, juos globoti, neskriausti. Rūšiuoti šiukšles. Naudoti kuo mažiau popieriaus darbeliams. Žaidimams naudoti antrines žaliavas. Būti gamtos draugu. Panaudojant gamtines priemones, atrado linksmus žaidimus gamtoje.

Vaikai įgijo žinių apie tai, kaip galima aplinkoje sugrėbtus medžių lapus kompostuoti ir pavasarį pagerinti dirvožemį prieš sodinant augalus naudingomis medžiagomis.



IŠVYKOS PĖSČIOMIS PO SAVO MIESTĄ

Radviliškio lopšelis-darželis „Eglutė“

Laimutė Vaičiulytė

TIKSLAS: ugdytis įprotį sveikai ir saugiai judėti. Pažinti savo gimtąjį miestą.

PRIEMONĖS: liemenės.

EIGA: susipažįsta iš anksto su išvykos tikslu, pasikartoja saugaus eismo gatvėje taisyklės.

Aptariame, ką reikia stebėti keliaujant. Keliaujame į Eibariškių ir Miesto poilsio parkus, į Viešąją biblioteką, kur Žaislotekos darbuotojos yra grupės socialiniai partneriai. Keliaudami stebime gamtą, ją pažįstame, mokomės grožėtis aplinka. Parke atliekame užduotis. Geriau susipažįstame su medžiais, krūmais, jų vaisiais ir sėklomis. Galime gausiai ir saugiai judėti. Stebime antis.

REFLEKSIJA: tobuliname pažintinę ir socialinę kompetencijas. Pažįstame savo gimtąjį miestą. Ugdome ištvermę. Pratinamės judėti pėsčiomis. Vaikai labai laukia išvykų, jomis džiaugiasi. Kviečia po to ir tėvus eiti į parkus, Biblioteką.



TALKOS

Radviliškio lopšelis-darželis „Eglutė“

Laimutė Vaičiulytė

TIKSLAS: ugdyti norą savo darbu prisidėti prie aplinkos švarinimo.

PRIEMONĖS: grėbliai, maišai lapams.

EIGA: vaikai drauge su auklėtoja pakaitomis grėbia lapus, žolę savo aikštelėje. Sugrėbia į krūvas, paskui juos išveš kiemsargė. Grėbia lapus už darželio teritorijos. Sugrėbtus lapus sukrauna į maišus.

REFLEKSIJA: vaikai mėgsta šią veiklą, tik gaila, kad turime tik du grėbliukus. Tad darbuojamės pakaitom. Patinka talkininkauti ir už darželio teritorijos ribų. Kraunant lapus, norėjosi jais pasimėtyti. Vaikai jaučiasi svarbūs ir naudingi galėdami prisidėti savo darbu.



MENAI

Radviliškio lopšelis-darželis „Eglutė“

Laimutė Vaičiulytė

TIKSLAS: skatinti kurti panaudojant gamtines medžiagas.

PRIEMONĖS: lazdos, kankorėžiai, gilės, kaštonai, lapai, šermukšnių ir gudobelių uogos, hortenzijų sudžiuvę žiedynai,

EIGA: vaikams pasiūloma kurti darbus lauke. Auklėtoja paruošia, arba kartu su vaikais randa kieme ar pasivaikščiojimo už teritorijos ribų metu gamtinės medžiagos. Ją atneša surinkę su vaikais jų tėvai. Kieme renkame lapus, juos apžiūrim ir kuriame iš jų darbelius. Žaidžiame su vėriniais, apyrankėmis, karoliais iš kaštonų. Panaudojame kurdami kitus meno darbelius, skaičiuodami, lygindami.

REFLEKSIJA: vaikai skatinami pastebėti rudeninį gėrybių grožį. Džiaugtis spalvomis ir atspalviais. Kurti vadovaujant auklėtojai ir savarankiškai. Susirasti veiklos aplinkoje, gamtoje. Stebėti, skaičiuoti, lyginti, daryti išvadas, kelti probleminius klausimus. Kurdami vaikai patiria džiaugsmą, mokosi bendradarbiauti, tartis. Mokosi gerbti ir tausoti gamtą, taupiai naudoti jos išteklius.



DIENA BE AUTOMOBILIO

Radviliškio lopšelis-darželis „Eglutė“

Laimutė Vaičiulytė

TIKSLAS: ugdyti norą judėti, raginant ir kitus sekti vaikų pavyzdžiu.

PRIEMONĖS: plakatas, žaidimų aikštelės įrengimai.

EIGA: prieš dvi dienas pasigaminame visi plakatą „Diena be automobilio“ (vaikai nuspalvino). Išėjome į Eibariškių mikrorajoną nešini plakatu. Sutiktus žmones pakalbėdavome, pasakydami, kad šiandien „Diena be automobilio“, kviečiame visus judėti, vaikščioti pėsčiomis. Priėjome kieme žaidimų aikštelę, ten laipiojome, čiuožėme, bėgiojome – smagiai leidome laiką.

REFLEKSIJA: vaikai jautėsi labai atsakingi, nes tik mes vieni išėjome vaikščioti už darželio teritorijos nešini pačių pasigamintu plakatu. Kiti vaikai sportavo darželio kieme. Vaikai mokėsi bendrauti: pasisveikinti, pakalbinti sutiktus žmones. Buvo labai laimingi galėdami pramogauti žaidimų aikštelėje, galėdami laisvai ir daug judėti. Prieš tai sužinojo, kad automobiliai prisideda prie aplinkos taršos, kad judėjimas – sveikata. Apie tai papasakojo savo tėveliams.



PĖSČIOMIS Į RUDENĖJANTĮ MIŠKĄ

Akmenės gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrius „Gintarėlis“

Saulė Stancevičienė, Vilma Reklinė

TIKSLAS: suteikti ugdytiniais kuo daugiau vaizdinių apie gamtą, supančią aplinką ir formuoti nuostatą veikti gamtos labui, skatinti vaikų fantaziją, kūrybiškumą.

PRIEMONĖS: šviesą atspindinčios liemenės, maišeliai gamtinei medžiagai, dėžutės su paruoštu maistu, arbatos termosai, vienkartiniai puodeliai, laminavimo aparatas, laminavimo plėvelė, surinkta gamtinė medžiaga, spalvotas popierius, flomasteriai.

EIGA: prieš kelionę vaikai prisiminė elgesio gamtoje, saugaus eismo kelyje taisykles. Pažintinės išvykos metu, ugdytiniai leidosi į artimiausią gamtos kampelį – Akmenės miesto pušyną. Šis pušynas išskirtinis tuo, kad jis sodintas žmonių. Pirmasis gamtos objektas, kurį priėjo vaikai buvo Dabikinės upė. Nuo tilto per upę, ugdytiniai stebėjo tekančią vandenį, aptarė ką mato vandenyje, upės krantuose, tikslinosi, kas gyvena vandenyje. Toliau vaikai keliavo pušyno taku atrasdami, pastebėdami ir rinkdami įvairias gamtos dovanas: dar žydinčias gėles, nukritusius lapus, kankorėžius, pušų spyglius, samaną, akmenukus, šakeles ir pan. Stebėjo, kokie aukšti ir tiesūs pušų kamieniai, aiškinosi, kodėl apatinės medžių šakos nulūžusios, kodėl medis išvirtęs, apžiūrėjo išvirtusio medžio šaknis, klausėsi miško garsų, tylos. Einant taku apžiūrėjo menininkų sukurtus darbus iš šakų ant žemės „Batas“, „Nosis“, „Širdis“ ir medžiuose „Lašai“, „Vėjas“. Taip keliaudami pėsčiomis pasiekė įrengtą pušyną švenčių ir kitų renginių vieta. Čia, susėdę ant suolų, vaikai pasistiprino maistu ir šilta žolelių arbata. Paskui aikštėje pažaidė liaudies žaidimus „Graži mūsų šeimynėlė“, „Tėvas parvažiavo“. Užlipę ant sceninės pakilos padainavo keletą dainelių. Vėliau buvo laisvas vaikų judėjimas, žaidimai miške. Po judrios veiklos ugdytiniai apžiūrėjo aplink ar nepaliko šiukšlių, susiruošė žygiuoti atgal. Keliavome atgal kitu taku, kuris kilo į nedidelę aukštumėlę. Ją vaikai įveikė bėgdami. Einant tuo taku ugdytiniai pastebėjo ir atsargiai apžiūrėjo skruzdėlyną. Dar toliau paėjus išėjome į saulės nušviestą pušyno pakraštį. Tad vaikai turėjo galimybę palyginti, kaip sklinda šviesa miške ir atviroje vietoje. Žygio pabaigoje priėjome Didįjį akmenį. Vaikai matavo akmens dydį apjuosdami rankomis ir ant jo užlipdami. Tada numatyto maršrutu grįžome į įstaigą. Ilgas ir tolimas pasivaikščiojimas buvo kupinas įspūdžių, naujovių ir atradimų visiems kartu ir kiekvienam atskirai!

Grįžus iš žygio, panaudojant surinktą gamtinę medžiagą vaikai kūrė originalius padėklus. Jais papuošė grupės ir įstaigos langus.

REFLEKSIJA: žygis sudarė galimybę formuoti pasaulėvaizdžio ir gyvenimo kryptį: pagarbą gamtai ir gyvybei ir žmonių sukurtai aplinkai. Keliaudami vaikai ne tik susipažino su artimiausia aplinka, gamta, bet ir atrado dar nematytas ar užmirštas vietas. Aplinkos, miško įvairovė,

nauja patirtis skatino, žadino priešmokyklinukų smalsumą, nuostabą, gėrėjimąsi gamtos spalvomis, formomis, kvapais. Daug džiaugsmo vaikai patyrė bėgdami, lenktyniaudami miško taku ar laisvai judėdami pušyne. Ugdėsi nuostata būti atsakingiems už mūsų aplinkos švarą ir tvarką. Džiaugėsi kūrybos procesu atliekant meninę veiklą. Ugdytiniai praturtino savo patirtį naujais išpūdžiais, išgyvenimais, džiaugsmais.

„Vandenyje gyvena žuvys, varlytės“ Gabrielė 6m.

„Ir krokodilai gyvena vandenyje“ Arminas 5m.

„Tikriausiai buvo stiprus vėjas ir nulaužė šakas“ Nikolas 6m.

„Man ši gėlytė labai graži. Paimkime ją“ Elija 6 m.

„Aš radau didelį klevo lapą“ Edvardas 6m.

„Man labiausiai patiko žiūrėti į išvirtusį medį. Ten gal gyvena lapė?“ Mantas 6m.

„Aš užlipau ant didelio akmens ir nebijočiau“ Augustė 6m.

„Man patiko miške žaisti gaudynių ir bėgti į kalną. Tada truputį pavargau“ Jokūbas 6m.

„Aš mačiau skruzdėles“ Dainius 5m.

„Man labiausiai patiko tada, kai išėjome iš miško ir viską nušvietė saulė. Buvo taip šviesu ir šilta“ Liepa 6m.

„Aš mačiau ant tako daug spyglių. Kai juos rinkau man įdūrė“ Emilija 6 m.



NUO GRYBO IKI RAŠALO

Mažeikių lopšelis-darželis „Bitutė“

Zuzana Strakšienė

TIKSLAS: susipažinti su natūralioje aplinkoje augančiais grybais, jų nauda žmonėms.

PRIEMONĖS: įvairūs grybai, vanduo, teptukai, piešimo lapai, planšetės.

EIGA: gražų rudens rytą autobusu išvykome į Mažeikių rajono Renavo dvaro sodybą. Mus pasitiko sodybos valdytojas ir pakvietė pasivaikščioti po parką, kuriame gausybė grybų ne tik samanose, bet ir ant medžių, ant kelmų, net ant lapų. Jis vaikus paragino stebėti sau po kojomis vaikstant parke, miške ir pamatyti kiek įvairių augalų ir grybų skubėdami mes nepastebim. Vaikai susidomėję klausėsi apie grybų naudą, klausinėjo, kodėl jie būna skirtingi, kodėl vieni auga po vieną, kiti po kelis, kaip atskirti valgomus ir nevalgomus grybus. Apėję visą parką, vaikai patraukė prie seno svirno, kur jo pašonėje plytėjo mėšlagrybių „plantacija“. Tai ir buvo tas stebuklingas grybas, kurio mums reikėjo rašalo gamybai. Keletą jų pasirinkę, grįžome į rūmų svirne esančią klasę. Čia galėjome apžiūrėti valgomus, nevalgomus ir tiesiog neskanius grybus, kuriuos, mūsų laukdami, surinko rūmų darbuotojai. Dvaro valdytojas parodė vaikams keletą juodu rašalu pieštų piešinių. Net negalėjome pagalvoti, kad rašalas pagamintas iš grybų. Valdytojas pademonstravo mums visą rašalo gamybos procesą ir pasiūlė patiems išbandyti piešimą ekologišku grybų rašalu. Veikla buvo smagi, vaikai noriai bandė naują piešimo būdą kvepiantį grybais. O dar smagiau nuteikė žinia, kad išsipylus rašalui ant žemės, toje vietoje pasisėja daugybė mėšlagrybių, o tokiais dažais nupieštas piešinys išsilaiko ilgus metus. Veikla baigėsi piešinių paroda. Tačiau pažintis su mišku tęsėsi. Pasiėmę planšetes, patraukėme prie storiausios Lietuvoje eglės, pakeliui fotografuodami jau pažįstamus ir dar nematytus grybus ir augalus.

REFLEKSIJA: vaikai buvo labai patenkinti ir grįždami autobuse dainavo įvairias dainas apie grybus, medžius ir miško žvėris. Kartu parsivežėm ir sodyboje rastų mėšlagrybių iš kurių patys pabandėme pasigaminti rašalą. Mums pavyko. Pavyks ir jums. Tiesiog: raskite didesnę mėšlagrybį, jo galvą susmulkinkite ir apipilkite šaltu vandeniu. Palaikykite dvi paras ir, visiškai suirus grybui, galite piešti. Sėkmės.



ATSINAUJINANČIOS PIEVOS KŪRIMAS

Mažeikių lopšelis-darželis „Delfinas“

Zenona Kurlinkut ir Rasa Baravykienė

TIKSLAS: skleisti ekologines idėjas, organizuoti edukacines veiklas siekiant, kad vaikai tyrinėdami gamtą, joje dirbdami įgytų praktinių žinių, įgūdžių ir pajustų meilę gamtai.

Projekto uždaviniai:

- Mokyti vaikus suprasti, kad gamta – stebuklinga laboratorija, kurioje gydo kiekvienas augalėlis.
- Edukacinėse darželio lauko erdvėse skatinti vaikus pažinti auginamus augalus ir vaistažoles, ugdytis įprotį vaistinius augalus naudoti arbatoms, kurios yra labai naudingos sveikatai, taip pat veiksmingos įvairių peršalimo ligų profilaktikai.
- Sukurti žaliąją edukacinę erdvę, kurioje sudarytos sąlygos vaikams įgyti ir tobulinti praktinės veiklos įgūdžius gamtinei aplinkai pažinti ir saugoti, mokytis rūpintis ir tvarkyti gamtos vertybes, rūpintis aplinkos kokybe, puoselėti pagarbą gyvybei.

PRIEMONĖS:

- Įvairių sėklų mišinys žydinčiai pievai (50 skirtingų sėklų);
- molis;
- vanduo;
- vonelės;
- popieriniai rankšluosčiai;
- laistytuvai;
- grėblys;
- papje maše technika paruoštas popierius;
- padidinamieji stiklai;
- sėklų spaudiklis;
- sudaiginti kviečiai;
- gėlių paveikslėliai;
- 2 stalai;
- paklotai meditacijai.

EIGA:

1. Pasiruošti vietą ir stalus, ant kurių išdėstytos priemonės: sėklos, gėlių paveikslėliai, spaudiklis, vanduo, molis, popieriaus masė (paruošta Papje maše technika), daiginti kviečiai, vonelės, laistytuvai, grėblys, popieriniai rankšluosčiai, padidinamieji stiklai.
2. Paimti į delniuką vienos rūšies sėklas. Jas vaikai stengsis įvardinti, apibūdinti – juoda, apvali, mažytė, kieta ir t.t. Spaudikliu suspausti sėklas – paragauti. Aptarti, išsiaiškinti, kaip kviečiai sudygo, ko jiems reikėjo. Ragauti juos.
3. Eiti stebėti ir aptarti žemės lopinėlių, kur vaikai sės sėklas. Paliesti, pamaigyti žemę. Nustatyti ar žemė minkšta, kieta, sausa, šilta ar drėgna ir pan..
4. Atsigulti ant žemės, užsimerkti: įsivaizduoti savo svajonių pievą, klausytis mokytojos meditacijos ir kartu svajoti.
5. Priemonių gamyba – kamuoliukai (iš molio ir Papje maše technika paruoštos popieriaus masės), pamirkyti rankas vandenyje, juos sudrėkinti ir pavolioti sėklose.
6. Kai kamuoliukai gerai apkibs sėklomis, juos mesti į iškastą žemę ir tuo pat metu pasėti sėklas į savo svajonių pievą. Žemę sugrėbti, kad sėklos geriau įsitvirtintų dirvoje.
7. Pasitarti ir jei reikia palaistyti.

REFLEKSIJA: džiaugsimės savo svajonių, atsinaujinančia, natūralia pieva, kuri yra draugiška bitėms, drugeliams, boružėlėms, kitiems vabzdžiams, augalų bioįvairovei. Stebėsime, gamtos grožį, jos ritmą per metų laikus, be žmogaus įsikišimo. Tyrinėsime augalų formas, spalvas, faktūras, simbiozę. Pasitelkę tautosaką, patys kursime eilėraščius, pasakas, dainas, teatrą, medituosime.



RUDENĖLIO TAKUČIU BĖGU RINKTI AŠ SPALVŲ

Mažeikių lopšelis-darželis „Delfinas“

Stanislava Pundziuvienė, Vida Butienė

TIKSLAS: lavinti vaikų fizines savybes, tenkinti poreikį judėti, skatinti tyrinėti, aiškintis gamtos paslaptis ir suprasti gamtos tvarumą.

PRIEMONĖS: bokštai, bokšteliai žymekliai, plokšti lankai, parašutas, šluotos, karučiai, kartono dėžės (antrinė žaliava), kaštonai, įvairūs lapai, taikinys – „lapų mašina“.

EIGA: stovėdami rate visi atlieka kvėpavimo pratimus „Saulės pasveikinimas“, mokytoja pasiūlo vaikams stebėti dangų, medžius (aptaria kokios spalvos būdingos rudeniui). Ji pakviečia visus keliauti į darželio teritorijoje esantį „miškelį“, prisirinkti lapų žaidimams ir tuo pačiu sušluoti, sugrėbti nukritusius lapus, kad būtų tvarkinga aplinka. Visi pasiruošia kelionei, stoja į vorelę ir eidami atlieka įvairius judesius rankomis, žengia per kliūtis, aukštai kelia kojas, šokinėja per balutes, eina per tiltelį, lenda pro imituojamas nulūžusias medžių šakas. Nukeliavus į „miškelį“ mokytoja vaikus paverčia „kiškučiais“ ir visi žaidžia judrų žaidimą „Per kupstus“.

Miške grynas oras, vaikai atlieka kvėpavimo pratimus: „Medžiai ošia“ – įkvepiama pro nosį, rankos keliamos į viršų ir tariant garsą ššš..., palengva iškvepiamas oras, rankos nuleidžiamos žemyn; „Linksmas vilkas“ – atsiklaupus rankos sulenktos per alkūnes, pirštai suriesti imituojant plėšrų žvėrį. Įkvepiama pro nosį ir iškišus liežuvį, tariama cha, cha, cha, cha...

Po kvėpavimo pratimų mokytoja vaikus supažindina su „miškelyje“ augančiais medžiais. Pasitarę visi draugiškai į atsineštas kartono dėžes renka klevo ir ąžuolo lapus žaidimams, po to šluoja, grėbia lapus į krūvą, o kai lapų daug galima „panardyti“ ir pašėlioti.

Po darbų mokytoja vaikams pasiūlo apkabinti medžius ir pasikrauti energijos. Ramus žaidimas „Apkabink medį“.

Prisižaidę ir prisirinkę lapų „miškelyje“ vaikai keliauja į sporto aikštelę, kurioje jų laukia parašutas. Mokytoja pasiūlo išsirinkti po gražiausią lapą ant jo parašyti savo vardo pirmąją raidę ir lapus su raidėmis sudėti ant parašuto. Tada mokytoja kviečia vaikus paskraidinti savo raides: „Pučia silpnas vėjas“ – vaikai tvirtai abiem rankomis paima parašutą už krašto ir silpnai judina rankas per riešus; „Stiprus viesulas“ – stipriai judina rankas per riešus; „Skrydis“ – vaikai pasiima parašutą dešine ranka, kairę ištiesia į šoną, skrenda ratu, o po signalo keičia kryptį. Sukėlę vėją vaikai džiaugiasi lapų ir parašuto audra. Nurimus vėjui ir nusileidus parašutui vaikai suskaičiuoja kiek lapų liko ant parašuto. Vaikams kilo idėja ant parašuto sudėti dar daugiau lapų. Skrydis kartojamas keičiant kryptį, greitį, aukštį.

Po skrydžio vaikai kviečiami išbandyti rankos taiklumą, mėtant kaštonus į paruoštus „lapų mašinos“ taikinius. Taikiniams naudojamos iš serbentų, obels, kriaušės, klevo, ąžuolo, šermukšnio, liepos lapų surištos šluotelės. Mokytoja su vaikais aptaria kokie lapai yra „lapų mašinoje“, po mėtymų vaikai surenka ir skaičiuoja kaštonus.

Linksmi pasportavę ir atlikę gerus darbus gamtai, vaikai išsirenka po lapelį, pavadina juos švelniukais, deda ant delno, pučia, siūsdami linkėjimus pasaulio vaikams – „žaisti, sportuoti ir džiaugtis rudenėlio spalvomis“.

Po pietų miego į darželio kiemą vėl sugužėjo vaikai, pasipuošę iš lapų, uogų, smilgų ir kitų rudens grožybių pagamintomis skrybėlėmis, kepurėmis ir skėčiais. Juos pasitiko „Rudenėlis“ kartu su savo palyda: grybų karaliumi „baravyku“, daržo stipruoliu „Moliūgu“ ir sode šmirinėjančiu ir renkančiu obuolius „Ežiuku – spygliuku“. Personazai sukvietė visus ant gėlėmis papuošto podiumo, kuriuo po vieną ir grupelėmis žengė skrybėlėti, kepurėti „modeliai“. Vaikai stengėsi pasirodyti ir prisistatyti kuo išradingiau ir šmaikščiau. Po spalvingo parado visi šventės dalyviai smagiai šoko ir žaidė žaidimus, vaišinosi gardžia mėtų arbata, kvapniais, iš sodo surinktais, „Ežiuko“ obuoliais. Visi šventės dalyviai buvo originalūs, spalvingi, stilingi ir įdomūs. Sunku buvo išrinkti gražiausią skrybėlę. Visi patyrė daug džiaugsmo ir gerų emocijų.

REFLEKSIJA: mūsų ugdytiniai įgaus naujų žinių bei įgūdžių, bus sveikesni ir stipresni.

Vaikystėje susiformavęs judėjimo džiaugsmas, taps įpročiu ir ateityje. O patirtos geros emocijos skatins juos kurti, tyrinėti ir saugoti gamtą.



DRAUGE MES ESAME JĖGA

Vilniaus lopšelis-darželis „Sveikuolis“

*Ilona Lukaitienė, Liudmila Burkovskaya, Natalija Rubcova, Laurita Petkevič, Larisa Orlovskienė,
Margarita Mieliauskienė, Marina Puchalskaja, Jelena Azarenko, Marijona Gervelienė*

TIKSLAS: išugdyti atsakomybės jausmą gamtai.

PRIEMONĖS: interaktyvi lenta, rūšiavimo dėžės, kuprinės, vanduo, šiukšlių maišai, grėbliukai, šluotelės.

EIGA: klimato kaita – nebeišvengiama šių dienų tema. Spalio 24-ąją pasaulyje minima klimato kaitos diena. Nors atrodo, kad kalbėtis su mažais vaikais apie klimato kaitą yra pernelyg sudėtinga visgi svarbu, kad mūsų vaikai žinotų kuo daugiau apie pasaulį, kuriame jie gyvena. Kalbėtis su vaikais apie klimato kaitą galima ir be sudėtingų sampratų.

2021 m. spalio 18-22 dienomis mes savo įstaigoje organizavome kelias mini akcijas, skirtas klimato kaitai stabdyti. Akcijų metu stengėmės atkreipti vaikų dėmesį į mūsų planetos grožį, skatinome kuo daugiau laiko leisti gamtoje: eiti į parkus, lankytis botanikos sode, vaikščioti po mišką, dalyvauti pėsčiųjų žygiuose, rengti iškylas. Atkreipėme vaikų dėmesį į gamtos užterštumą, skatinome saugoti, valyti gamtą, surinkti šiukšles. Vieną dieną į grupę pas vaikus atėjo liūdna ir nelaiminga, nešvari „Šiukšlė“, kuri nežinojo, kad šiukšlinti negerai, kuri nežinojo, kur jos vieta. Vaikai jai padėjo ir paaiškino, kad jai nevalia gyventi gamtoje, dabar žmonės rūšiuoja tokias šiukšles kaip ji. Drauge su „Šiukšle“ sužaidė labai linksmą rūšiavimo žaidimą.

Kitą dieną visa darželio bendruomenė susirinko į talką. Kruopščiai surinkome lapus ir šiukšles aplink mūsų darželį, pažaidėme, paišdykavome.

Ne vienerius metus mūsų įstaiga organizuoja žygius. Taip, šiandien jie truputėlį kitokie, bet jie įvyksta kasmet. Žygio metu mes ne tik sportuojame, bet ir atrandame vietas, kuriose skamba paukščių giesmės, kur galima pamatyti vabalus ar voveres. Tai nuostabi mažytė gamtos dalis, kurią reikia išsaugoti.

REFLEKSIJA: stengėmės priartinti vaikus prie gamtos, saugoti ir tausoti ją. Tikime, kad pasėtas nors ir mažas grūdelis vaiko mąstyme, vaizduotėje apie švarią gamtą prisidės prie klimato kaitos saugojimo.

Matykime pasaulį ne tik akimis, bet ir širdimi.





ČEŽA ČEŽA POPIERĖLIS VARDAN MŪSŲ GAMTUŽĖLĖS

Alytaus lopšelis-darželis „Boružėlė“

Diana Bilienė

TIKSLAS: ugdyti vaiko gamtinę pasaulėjautą, saugant ir švarinant savo artimą aplinką; rinkti saldainių popierėlius. Kurti EKO plakatą.

PRIEMONĖS: saldainių popierėliai. Lagaminas, dėžė, maišeliai.

EIGA: vaikai ir jų šeimos nariai, giminaičiai ir kaimynai kviečiami rinkti saldainių popierėlius, iš kurių kurti gėles. Saldainių popierėlių pagalba konstruoti – modeliuoti „Mandalas“ kitaip, vartytis ir gulėti ant daugybės saldainių popierėlių, jaučiant nevaržomą laisvę judėti bei atsipalaiduoti emociškai.

REFLEKSIJA: surinkome apie kelis tūkstančius saldainių popierėlių, sudėjome juos į specialų lagaminą „EKO DAIKTAI“. Mūsų devizas: „Numestas ant žemės popierėlis tampa šiukšle, o pakeltas nuo žemės – tampa puošmena!“ Vaikai ugdosi nuostatą nešiukšlinti, ir kitam tai pasakyti.







KOMPOSTAVIMO PRADŽIAMOKSLIS

Alytaus lopšelis-darželis „Volungėlė“

Lina Tamošaitytė, Jurgita Stankevičiūtė-Čibisovienė

TIKSLAS: pristatyti vaikams kompostavimą, kaip vieną iš kasdienių ekologinių veiklų, taip ugdant „sąmoningo vartojimo“ įgūdžius nuo ankstyvo amžiaus. Taip pat norime parodyti, kas ištikrųjų yra dirva/žemė/purvas ir keisti neutralų arba, kartais ir neigiamą (purvas), požiūrį į vieną esminių mūsų aplinkos komponentų – siekiame ugdyti teigiamas sąsajas su gamtos elementais.

Kompostavimas yra puikus būdas išmokyti apie gyvybės ciklus gamtoje: gyvenimas, mirtis, suirimas ir atgimimas. Stebėdami, kaip yra įvairios atliekos komposto kibirėly, vaikai išmoksta apie resursų (mineralinių medžiagų) mainus ir kaip šie mainai vyksta.

Kompostavimas paaiškina kaip susidaro dirva bei kaip visi organizmai susiję gamtoje. Vaikai sužino apie irimo procesą ir ką reiškia „biologiškai skaidomas“: kodėl kibirėlis nesuyra, o kas kibirėlio viduje – suyra?

Kompostavimas taip pat pristato ekologijos idėjas: atliekų rūšiavimas, skirtumas tarp biologiškai skaidomų ir neskaidomų medžiagų.

Kompostavimas reikalauja nuolatinio stebėjimo, atsakomybės ir kantrybės, todėl kompostavimas su vaikais yra puikus būdas išmokyti šių gyvenimo (minkštųjų) įgūdžių.

PRIEMONĖS: savadarbis komposto kibirėlis, „Kompostavimo pradžiamokslio“ užduočių lapai. Įvairios organinės ir neorganinės atliekos.

EIGA: kadangi kompostavimas yra ilgas procesas, ši edukacinė/tiriamoji veikla vis dar vyksta mūsų grupėse. Vaikai, su auklėtojos pagalba, atlieka stebėjimo užduotis ir pildo stebėjimų žurnalą „Kas vyksta komposto kibirėly šiandieną?“. Taip pat vaikai tarpusavy išsirenka atsakingus už kibirėlio priežiūrą bendraklasius ir pildo savaitės užduočių tvarkaraštį.

Priklausomai nuo klasės užimtumo, kompostavimo veiklos yra vykdomos kasdien bent po 10 minučių.

REFLEKSIJA: vaikai noriai įsitraukia į stebėjimo užduotis. Entuziazmas ir susidomėjimas ypač padidėjo irimo procesui įsibėgėjus, kai labiau pasimatė skirtumas tarp naujai įdėtų atliekų ir seniau yrančių. Taip pat į kibirėlius buvo įleisti sliškai, kas vaikams sukelia kasdienę paskatą prieiti prie kibirėlio ir surasti visus gyventojus.

Vaikams buvo duota atsakomybė išsirinkti atsakingus kibirėlio prižiūrėtojus. Kartais vis dar reikia priminti apie duotas atsakomybes, tačiau matosi teigiamas pokytis atsakomybės jausmo, rūpesčio bei nuosavybės priėmimo įgūdžių stiprinime.



Kompostavimo pradžiamokslis



Vardas _____

Grupė _____

Ką galima kompostuoti?



Rudasis ir Žaliasis sluoksniai



Vardas _____

Grupė _____

Komposto kibirėlio "sluoksniuotis"

Rudasis sluoksnis



Žaliasis sluoksnis



Rudasis sluoksnis



Žaliasis sluoksnis



Rudasis sluoksnis



**Dirvožemis ir
šakelės**



Rudasis sluoksnis

džiovinti lapai, laikraščiai, kartonas, popierinės kiaušinių dėžutės, pjuvenos, šakos ir medžių nuolaužos, sudžiūvę augalai.

Žaliasis sluoksnis

maisto liekanos, nupjauta žolė, apvytę gėlės bei žolynai, gėlavandenių žuvų bakų vanduo, kavos tirščiai, arbatžolės. Kiaušinių lukštai taip pat puikiai tinka, nes į kompostą prideda kalcio.

Vardas _____

Grupė _____

Surask ir nuspelvink, ką galima mesti į komposto kibirėlį.



Vardas _____

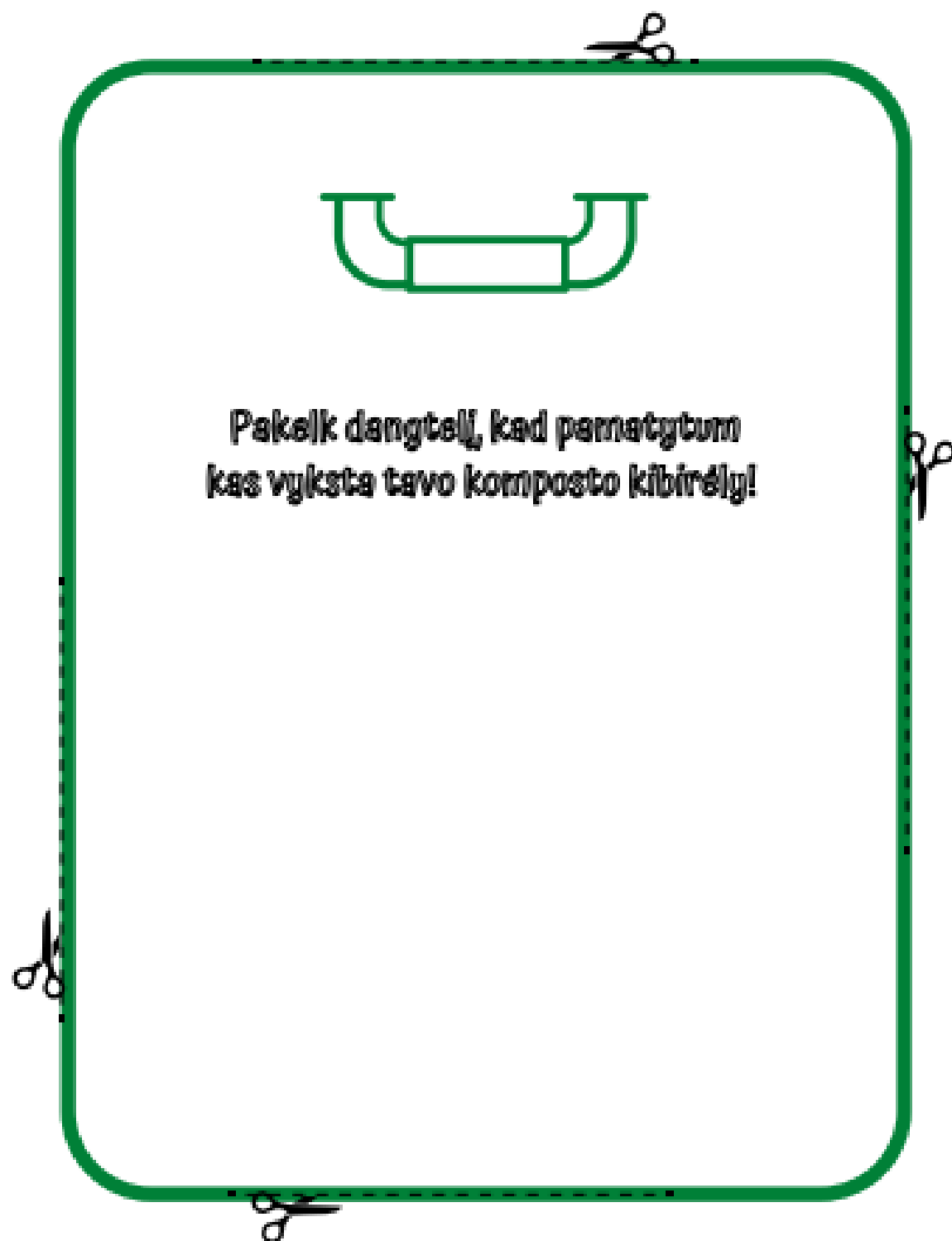
Grupē _____

Nupiešk, kas vyksta tavo kompostu kibirēlī!



Čia tepti klījus

Nupiešk, kas vyksta tavo komposto kibirėly!



Mokytojos darbalapis

Kas yra Kompostavimas?

Kompostavimas yra natūralus procesas, kuris vyksta pūvant maisto ir augalų atliekoms (organinės medžiagos). Kai organinės medžiagos suskaidomos ir susidaro maistingų medžiagų turtinga medžiaga, vadinama kompostu. Komposte yra visų augalams reikalingų neorganinių medžiagų: azoto, fosforo, kalio. Todėl kompostu patręštoje dirvoje gerai auga ir dera daržovės, gausiai žydi gėlės.

Kodėl svarbu kompostuoti atliekas?

Kompostuodami atliekas sumažiname oro taršą (išskiriama anglies dvideginio kiekį).

Sumažiname šiukšlių kiekį.

Geriname dirvožemį.

Kaip paruošti ir prižiūrėti komposto kibirėlį?

Komposto kibirėlį sluoksniuoti 50/50 :

- Apatinis sluoksnis - kelios saujos dirvožemio ir šakelių + stambesnės Rudosios atliekos (vėdinimas)
- Tada sluoksniuojam Žaliosios atliekos/Rudosios atliekos principu.
- Sudrėkinti komposto kibirėlį. Masė neturi būti permirkusi, tik šiek tiek drėgna.
- Rudosios atliekos visada turėtų būti viršuje kibirėlio.

Rudosios atliekos: Rudosios atliekos dedamos į kompostą, nes jose yra daug anglies, kuri yra energijos šaltinis komposto mikrobams.

Žaliosios atliekos: Žalumynuose yra didelis azoto kiekis, kuris padeda kompostui greičiau susiskaidyti. Žaliosios atliekos aprūpina komposto mikrobus reikalingais baltymais (azotu). Įvairių rūšių žaliosios atliekos turi skirtingą azoto kiekį. Kai kurios žaliosios atliekos, kaip kavos tirščiai ir nupjauta žolė, turi labai daug azoto ir tai gali sukelti žalingą poveikį (užkaisti), jei bus naudojama per daug!



Kelias kartus per savaitę masę pamašyti (pagaliuku, šaukštu, kastuvėliu).



Stebėti, kad masė nebūtų per sausa, prireikus šiek tiek sudrėkinti vandeniu. Jei komposto masė atrodo per šlapia, įmesti šiek tiek daugiau Rudųjų atliekų.



Rekomenduojama įvesti šliekus į komposto kibirėlį. Šliekai paspartina skaidymo procesą. Taip pat, tai proga vaikams išmokti daugiau apie šliekų naudą bei procesų simbiozę gamtoje.

Mokytojos darbalapis



Su vaikais veskite komposto stebėjimo knygą. Kas savaitę pildykite kas vyksta su atliekomis, kuo pildėte kibirėlį ir pan.. Vaikai gali būti atsakingi už komposto maišymą, drėgmės stebėjimą ir kt.

Kodėl mokomės apie Kompostavimą?

Kompostavimas yra puikus būdas išmokyti apie gyvybės ciklus gamtoje: gyvenimas, mirtis, suirimas ir atgimimas.

Kompostavimas paaiškina kaip susidaro dirva bei kaip visi organizmai susiję gamtoje. Vaikai sužino apie irimo procesą ir ką reiškia „biologiškai skaidomas“ (kodėl kibirėlis nesuyra, o kas kibirėlio viduje - suyra?).

Kompostavimas taip pat pristato ekologijos idėjas - atliekų rūšiavimas, skirtumas tarp biologiškai skaidomų ir neskaidomų medžiagų.

Kompostavimas reikalauja nuolatinio stebėjimo, atsakomybės ir kantrybės, todėl kompostavimas su vaikais yra puikus būdas išmokyti vaikus šių gyvenimo įgūdžių.

Pastabos ir užrašai:

Grupė _____

Kas vyksta komposto kibirėly šiandieną?



Data:

Stebėjimai

Savaitės užduotys

Užduotis	Data	Atlikta
I kibirėly mesti tinkamas atliekas		
Stebėti drėgnės kiekį kibirėly.		
Pamatšyti kompostą		
Stebėti ar užtenka Žaliųjų ir Raudųjų atliekų.		
Surasti slietus.		

Užrašai ir pastabos: